

N:o 54.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 16 Maj 1877.

» » » » Andra Kammaren den 17 » »

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående villkoren för tillverkning och försäljning af brännvin.

(Bevillnings-Utskottets Betänkanden N:ris 6 och 13.)

S. A. K.

De genomgripande förändringar i förutvarande brännvinslagstiftning, som vid 1853—1854 årens riksdag vidtogos och sedermera fingo sitt uttryck i Kongl. förordningarne den 18 Januari 1855 angående villkoren för brännvins tillverkning, samt angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, hade, såsom noggsamt bekant är, framför allt sin grund uti det både af regeringen och inom representationen djupt kända behovet af kraftiga åtgärder för att söka motarbeta det inom landet öfverhandtagande missbruket af spritdrycker.

I sådant hänseende voro ock verkningarne af den nya brännvinslagstiftningen under de första åren af dess tillvaro rätt betydande. En till 1859—1860 årens riksdag aflåten Kongl. proposition, daterad den 27 Oktober 1859, vitsordar hurusom såsom en omedelbar följd af denna nya lagstiftning visade sig en högst anmärkningsvärd minskning i brännvinsförbrukningen och uti de brott och olyckor, som af brännvinets missbruk härflyta.

Men af samma Kongl. proposition inhemtas äfven, att det då redan var »en från de flesta orter spord klagan att nämnda lyckliga förhållan-

den icke mera vore för handen i samma grad, som under tiden näst efter de förändrade påbudens införande, utan att tvärtom rusdryckens omåttliga bruk åtminstone i städerna vore i märkbart tilltagande». Under den tidrymd, som sedermera förflutit, har äfven en dylik klagan mångfaldiga gånger gifvit sig tillkänna.

Ifrågavarande lagstiftning har ock — efter det redan vid 1856—1858 årens riksmöte vissa ändringar deri vidtagits — vid alla derpå följande lagtima riksmöten varit föremål för representationens uppmärksamhet; och, om man undantager 1868 och 1870 årens riksmöten, har intet sådant förgått utan att förändringar i nämnda lagstiftning — mera eller mindre betydande — skett. På senaste åren har emellertid den mening blifvit allt allmännare, att till hämmande af dryckenskapslasten mera genomgripande åtgärder än hittills borde i lagstiftningsväg vidtagas, och att angeläget vore det i sådant afseende den gällande bränvinslagstiftningen blefve underkastad en revision. Från många olika trakter af landet hafva önskingar i omförmälda syftning gifvit sig tillkänna både i tal och skrift. Särskildt hafva i detta hänseende gång efter annan petitioner till stort antal blifvit till Eders Kongl. Maj:t ingifna, hvilka Eders Kongl. i nåder låtit till Riksdagens Bevillnings-Utskott öfverlemna, för att af Utskottet tagas under öfvervägande. Äfven inom representationen hafva såväl vid innevarande, som vid flera bland de föregående riksdagarna förslag i ämnet blifvit framställda, hvilka, lika som de i anledning af desamma förda öfverläggningar, visa huruledes åsigten om nödvändigheten att lagstiftningen måtte söka kraftigare, än nu är fallet, motverka rusdryckers missbruk, alltmera vunnit insteg bland Riksdagens medlemmar.

Vid sålunda antydda förhållanden, synes det Riksdagen vara af vigt, att åtminstone ett försök till frågans lösning varder genom fullt sakkunniga personer verkställt. Om sättet för denna lösning äro väl ännu meningarne mycket delade; men tvifvelsutän skola de dock, efter det en omfattande och sakrik utredning i ämnet blifvit tillgänglig, kunna i många afseenden sammanjemkas.

Att en sådan utredning ej kan verkställas inom ett Riksdagens Utskott, ligger i öppen dag. Ett arbete af nämnda beskaffenhet kräfver, om det skall ske under den korta tid, som är ett riksmöte tillmätt, mera odelad uppmärksamhet än ett Utskott och dess ledamöter, hvilkas tid jemväl af andra viktiga ärenden upptages, kunna derät egna.

Det är derföre, som Riksdagen tillåter sig att i underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunnige män låta öfverse nu gällande författningar angående tillverkning och försäljning af brän-

vin, i syfte att genom lagstiftningen må kunna åstadkommas ett än kraftigare motverkande af rusdryckers missbruk; samt att Eders Kongl. Maj:t ville derefter i detta ämne, om möjligt är, till nästa Riksdag afgifva förslag.

Riksdagen har emellertid ansett sig redan vid detta riksmöte böra uti vissa speciella hänseenden vidtaga förändringar i gällande bränvinsförsäljningslag; och öfvergår Riksdagen nu till att redogöra för innehållet af dessa förändringar.

I afseende å de stadganden, som innefattas uti mom. 1 och 2 af § 14 i sistnämnda lag, har den förändring blifvit inom Riksdagen föreslagen att, för den händelse uti socken å landet gjord framställning om utskänkning af eller minuthandel med bränvin varder af kommunalstämma ogillad, frågan om sådan försäljning skall anses hafva förfallit, äfven om kommunalnämnden tillstyrkt bifall till framställningen.

Hvad sålunda föreslagits har synts Riksdagen förtjent af uppmärksamhet. Då nemligen kommunalnämnden ju endast är en delegation af kommunalstämman, kan det enligt Riksdagens förmenande icke ligga någon rimlighet i att låta kommunalnämndens beslut hafva en sådan betydelse gent emot kommunalstämman, som det jemlikt ifrågavarande stadganden nu har. Om sjelfva församlingen eller hela kommunalstämman med sin majoritet beslutat något, bör väl icke en delegation af kommunalstämman och denna delegations yttrande hafva den betydelse, att deraf paralyseras stämmans beslut.

Riksdagen har för den skull för sin del beslutat, att, med bibehållande af den lydelse, som är gifven åt mom. 2 af § 14 i bränvinsförsäljningslagen, mom. 1 i samma § skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Vill någon väcka fråga, att annan utskänkning än den, som kan gästgifveri tillkomma, må i socken å landet idkas, göre derom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af Mars det år, då försäljningen skall börjas. Kommunalnämnden skall innan slutet af samma månad deröfver afgifva yttrande och deri, om bifall till utskänkningen för högst tre år tillstyrkes, utsätta den trakt, hvarinom det må ske, hvarefter yttrandet öfverlemnas till ordföranden i kommunalstämman. Denne inhemte, innan April månads utgång, på kommunalstämma, som blifvit två söndagar å rad pålyst, socknemännens utlåtande i ämnet. Varder framställningen af kommunalstämma ogillad, förfalle frågan. Har åter kommunalstämman bifall tillstyrkt, sände, inom tre veckor från det kommunalstämma blifvit hållen, ordföranden kommunalstämmoprotokollet och kommunalnämndens yttrande, jemte eget utlå-

tande i ämnet, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande in. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fatte deri sitt beslut och gifve det kommunalnämndens ordförande tillkänna».

Från åtskilliga delar af riket hafva klagomål låtit förspörja sig öfver olägenheter, som den passagerarefartyg på grund af 23 § i bränvinsförsäljningslagen medgifna utskänkningsrätt medfört, särskildt derigenom att från dessa fartyg bränvin blifvit jemväl till afhemtning försåldt.

Riksdagen har derföre ansett nödigt att uti omförmälda § införas vissa bestämmelser, genom hvilka nämnda olägenheter må kunna, såvidt möjligt, undanröjas.

I sådant hänseende har Riksdagen funnit det böra stadgas, dels att utskänkningen finge ske allenast till förtäring ombord å fartyget, dels ock att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid meddelande af tillstånd till denna utskänkning skulle ega att jemväl i öfrigt föreskrifva de inskränkningar, som kunde finnas nödiga.

På grund häraf har Riksdagen för sin del åt ifrågavarande 23 § gifvit följande lydelse:

»Vid läger, eller der trupp eljest är för flera dagar sammandragen, vid helsobrunn eller badort, på passagerarefartyg, eller der värdshusrörelse af annan anledning kan komma i fråga att under endast någon del af året utöfvas, må för kortare tid än år rättighet till bränvins utskänkning meddelas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, när, i först nämnda fall, befälhafvande militärchef och, i öfriga fall, andre vederbörande derom gjort anmälan.

Rättighet till utskänkning å passagerarefartyg sökes hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det län, hvarest fartygets rederi har sitt hufvudsäte. Sådan utskänkning må endast ske till förtäring om bord å fartyget, och ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att jemväl i öfrigt dervid föreskrifva de inskränkningar, som kunna finnas nödiga.

Afgiften för utskänkning, dertill på grund af denna § rättighet meddelats, bestämmes af den för bevillningstaxering näst derefter sammanträdande komité, men får ej understiga det belopp, som för den ifrågavarande tiden svarar mot den afgift, hvilken enligt de i §§ 17 och 18 stadgade beräkningsgrunder för år minst utgå bör. Skulle tiden ej uppgå till fjorton dagar, må dock afgifterna ej för kortare tid beräknas. Innan utskänkningen må företagas, skall nyssnämnda belopp förskottsvis erläggas till vederbörande uppborädsman.

Då till utskänkning, nu sagd är, tillstånd meddelas, underrätte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derom vederbörande skattskrifvare.»

Af den sålunda beslutade förändring utaf § 23 har föranledts ett

inskränkande tillägg vid § 3 mom. 1 uti ifrågavarande lag; enligt hvilket moment utskänkingsvis försåldt bränvin må antingen å utskänkingsstället förtäras eller ock derifrån afhämtas.

Likaledes har ansvar bort bestämmas för den, som, efter det han erhållit rättighet till utskänkning å passagerarefartyg, utöfvar denna utskänkning annorledes än till förtäring ombord å fartyget, eller utan att iakttaga de inskränkningar dervid, som i öfrigt kunna hafva blifvit af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemlikt 23 § 2 mom. föreskrifna. Sådan förseelse har synts Riksdagen böra bestraffas på sätt i 45 § 1 mom. för vissa andra fall stadgas; och har Riksdagen ansett i sådant afseende ett tillägg böra göras vid sistnämnda lagrum.

Riksdagen har alltså för sin del beslutat, att 3 § 1 mom. uti bränvinsförsäljningslagen skall förändras till följande lydelse:

»Den, som erhållit rättighet att idka utskänkning af bränvin, må sälja huru litet belopp som helst, och må detta å stället förtäras eller derifrån afhämtas, dock med det undantag, som i § 23 mom. 2 sägs»; samt

att 45 § 1 mom. i samma lag skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Idkar någon mindre partihandel eller minuthandel med eller utskänkning af bränvin vid tillfälle, då försäljningsrätten ej utöfvas får, eller å annat ställe än dertill uppgifvet är, eller begagnar någon, mot hvad i § 4 mom. 2 stadgadt är, ombud för bränvins utlemnande å annat ställe, än der han sin försäljningsrätt utöfvar, eller tillåter den, som icke är till utskänkning berättigad, att, då han i parti eller genom minuthandel säljer bränvin, något af det sålda på försäljningsstället förtäres eller afhämtas i mindre belopp än han är berättigad föryttra, eller förbryter sig den, som till mindre partihandel eller minuthandel med eller utskänkning af bränvin berättigad är, mot § 25 mom. 2, § 28 mom. 2 eller § 31, böte första gången från och med Trettio till och med Sextio kronor, samt andra gången från Sextio till och med Etthundra Tjugo kronor och vare dessutom andra gången sin rätt till mindre partihandel eller minuthandel eller utskänkning förlustig. Lag samma vare, om den, som erhållit rättighet till utskänkning å passagerarefartyg, utöfvar densamma annorledes än till förtäring ombord å fartyget, eller utan att iakttaga de inskränkningar dervid, som i öfrigt kunna hafva blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemlikt 23 § 2 mom. föreskrifna.»

Med underdånig anhållan att Eders Kongl. Maj:t ville de af Riksdagen sålunda beslutade förändringar i bränvinsförsäljningslagen godkänna och till allmän efterrättelse kungöra, framhårdar Riksdagen etc.

Stockholm den 17 Maj 1877.